

2. Για τα παρακάτω σύνολα, να υπολογιστούν και να αποδειχθούν τα supremum και infimum.

i) $A = (0, 2)$

Απόδειξη. (Με Ορισμό) Έχουμε ότι $\sup A = 2$ και $\inf A = 0$.

- Θα δείξουμε ότι $\sup A = 2$. Πράγματι: 2 α.φ. του A , γιατί $a < 2, \forall a \in A$. Έστω M α.φ. του A , δηλ. $a \leq M, \forall a \in A$. Θ.δ.ο. $2 \leq M$ (Με άτοπο). Πράγματι: Έστω $M < 2$. Τότε $(M, 2) \neq \emptyset \Rightarrow (M, 2) \cap A \neq \emptyset$, άρα $\exists a \in (M, 2)$. Δηλαδή $\exists a \in A$ με $a > M$. άτοπο, γιατί M α.φ. του A .
- Θα δείξουμε ότι $\inf A = 0$. Πράγματι: 0 κ.φ. του A , γιατί $a > 0, \forall a \in A$. Έστω m κ.φ. του A , δηλ. $a \geq m, \forall a \in A$. Θ.δ.ο. $0 \geq m$ (Με άτοπο). Πράγματι: Έστω $m > 0$. Τότε $(0, m) \neq \emptyset \Rightarrow (0, m) \cap A \neq \emptyset$, άρα $\exists a \in (0, m)$. Δηλαδή $\exists a \in A$ με $a < m$, άτοπο, γιατί m κ.φ. του A .

ii) $A = \{x \in \mathbb{R} : x < 0\}$.

Απόδειξη. (Με Ορισμό) Έχουμε ότι $\sup A = 0$ και $\inf A = -\infty$.

- Θα δείξουμε ότι $\sup A = 0$. Πράγματι: 0 α.φ. του A , γιατί $a < 0, \forall a \in A$. Έστω M α.φ. του A , δηλ. $a \leq M, \forall a \in A$. Θ.δ.ο. $0 \leq M$ (Με άτοπο). Πράγματι: Έστω $M < 0$. Τότε $(M, 0) \neq \emptyset$, άρα $\exists a \in (M, 0)$. Δηλαδή $\exists a \in A$ με $a > M$, άτοπο, γιατί M α.φ. του A .
- Θα δείξουμε ότι $\inf A = -\infty$. Πράγματι: $A \neq \emptyset$ και A όχι κάτω φραγμένο. Άρα γράφουμε $\inf A = -\infty$.

3. Έστω A φραγμένο υποσύνολο του \mathbb{R} τέτοιο ώστε $\sup A = \inf A$. Να δείξετε ότι το A είναι μονοσύνολο.

Απόδειξη. Έστω $c = \inf A = \sup A$. Τότε $\forall a \in A$ ισχύει $c \leq a \leq c$. Άρα $A = \{c\}$.

4. Έστω A, B μη-κενά υποσύνολα του \mathbb{R} τέτοια ώστε $a \leq b, \forall a \in A$ και $\forall b \in B$. Να δείξετε ότι:

- i) $\sup A \leq b, \forall b \in B$
- ii) $\sup A \leq \inf B$

Απόδειξη.

- i) Έστω $b \in B \Rightarrow a \leq b, \forall a \in A$. Άρα $b \in B$ α.φ. του $A, \forall b \in B$. Άρα $\sup A \leq b, \forall b \in B$.
- ii) Από το i) έχουμε ότι $\sup A \leq b, \forall b \in B$. Άρα το $\sup A$ κ.φ. του B . Άρα $\sup A \leq \inf B$.

5. Έστω $A \subseteq \mathbb{R}$ μη-κενό, και κάτω φραγμένο και έστω B το σύνολο των κάτω φραγμάτων του A . Να δείξετε ότι:

- i) $B \neq \emptyset$
- ii) B άνω φραγμένο.
- iii) $\sup B = \inf A$

Απόδειξη.

- i) A κάτω φραγμένο. Άρα $\exists x \in \mathbb{R}$ τ.ω. x κ.φ. του A , οπότε $x \in B \Rightarrow B \neq \emptyset$.

- ii) $A \neq \emptyset$, άρα $\exists x \in A$. Τότε $\forall y \in \mathbb{R}$ με $y > x$ έχουμε ότι y όχι κ.φ. του A . Άρα $y \notin B$. Άρα το B είναι άνω φραγμένο.

- iii) $\left. \begin{array}{l} B \neq \emptyset \\ B \text{ άνω φραγμένο} \end{array} \right\} \xrightarrow{\text{ΑΠ.}} B \text{ έχει supremum, έστω } a = \sup B$. Τότε $a \geq x, \forall x \in B$, άρα $a \geq x, \forall x$ όπου x είναι κ.φ. του A , άρα $a \geq \inf A$. Οπότε αρκεί να δείξουμε ότι $\inf A \geq a$, δηλ. αρκεί να δείξουμε ότι a κ.φ. του A (Με άτοπο). Πράγματι: Έστω ότι a όχι κ.φ. του A . Άρα $\exists x \in A, x < a$. Όμως $a = \sup B$, οπότε από τη χαρ. ιδιότη. του supremum έχουμε ότι $\exists y \in B, x < y < a$. Άτοπο, γιατί y κ.φ. του A . Άρα $\sup B = \inf A$.

6. Να αποδείξετε ότι το σύνολο \mathbb{Z} δεν είναι φραγμένο.

Απόδειξη. (Με άτοπο) Έστω ότι το σύνολο \mathbb{Z} είναι άνω φραγμένο. Είναι και μη κενό, άρα από το αξίωμα πληρότητας υπάρχει το $\sup \mathbb{Z} = s \in \mathbb{R}$. Τότε το $s \in \mathbb{Z}$ ή $s \notin \mathbb{Z}$.

- Αν $s \in \mathbb{Z}$ τότε $s + 1 \in \mathbb{Z}$, άτοπο (γιατί s α.φ. του \mathbb{Z})
- Αν $s \notin \mathbb{Z}$, τότε από τη χαρακτηριστική ιδιότητα του \sup , έχουμε ότι για $\varepsilon = 1 > 0, \exists z \in \mathbb{Z} : s - 1 < z \Rightarrow s < z + 1$, άτοπο, γιατί s α.φ. του \mathbb{Z} . Ομοίως αποδεικνύουμε ότι \mathbb{Z} δεν είναι κάτω φραγμένο.

7. Να αποδείξετε ότι το σύνολο $A = \{3k : k \in \mathbb{Z}\}$ δεν είναι άνω φραγμένο.

Απόδειξη. Πράγματι, έστω A άνω φραγμένο, και επειδή $A \neq \emptyset$ υπάρχει το supremum του A , έστω $\sup A = s$. Τότε $s - 1 < s$. Άρα από τη χαρ. ιδιότη. του supremum, $\exists k \in \mathbb{Z}, 3k > s - 1$. Άρα $3k + 3 > s - 1 + 3 \Rightarrow 3(k + 1) > s + 2 > s$. Όμως $3(k + 1) \in \mathbb{Z}$, άτοπο, γιατί $s = \sup A$.

8. Να αποδείξετε με χρήση της Μαθηματικής Επαγωγής τους παρακάτω τύπους.

- i) $1^2 + 2^2 + \dots + n^2 = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}, \forall n \in \mathbb{N}$
- ii) $1^3 + 2^3 + \dots + n^3 = (1 + 2 + \dots + n)^2, \forall n \in \mathbb{N}$

Απόδειξη.

- i) Για $n = 1$, έχω: $1^2 = \frac{1 \cdot 2 \cdot 3}{6} = 1$, ισχύει.
Έστω ότι ισχύει για $n = k$, δηλ. $1^2 + \dots + k^2 = \frac{k(k+1)(2k+1)}{6}$ (1)
Θ.δ.ο ισχύει και για $n = k + 1$. Πράγματι:
$$\begin{aligned} 1^2 + \dots + k^2 + (k+1)^2 &\stackrel{(1)}{=} \frac{k(k+1)(2k+1)}{6} + (k+1)^2 \\ &= \frac{k(k+1)(2k+1) + 6(k+1)^2}{6} \\ &= \frac{(k+1)[k(2k+1) + 6(k+1)]}{6} \\ &= \frac{(k+1)(2k^2 + 7k + 6)}{6} \\ &= \frac{(k+1)2(k+2)(k+\frac{3}{2})}{6} \\ &= \frac{(k+1)(k+2)(2k+3)}{6} \\ &= \frac{(k+1)[((k+1)+1)][2(k+1)+1]}{6} \end{aligned}$$

ii) Για $n = 1$, έχω: $1^3 = 1^2$, ισχύει.

Έστω ότι ισχύει για $n = k$, δηλ. $1^3 + \dots + k^3 = (1 + \dots + k)^2$ (2)

Θ.δ.ο. ισχύει και για $n = k + 1$. Πράγματι:

$$\begin{aligned} [1 + \dots + k + (k + 1)]^2 &= (1 + \dots + k)^2 \\ &\quad + 2(1 + \dots + k)(k + 1) + (k + 1)^2 = \\ &\stackrel{(2)}{=} 1^3 + \dots + k^3 + 2 \cdot \frac{k(k + 1)}{2} \cdot (k + 1) + (k + 1)^2 \\ &= 1^3 + \dots + k^3 + (k + 1)^2(k + 1) \\ &= 1^3 + \dots + k^3 + (k + 1)^3 \end{aligned}$$

9. Βρείτε ένα κλειστό τύπο για τα παρακάτω αθροίσματα:

i) $\sum_{k=1}^n (2k - 1) = 1 + 3 + 5 + \dots + (2n - 1)$

ii) $\sum_{k=1}^n (2k - 1)^2 = 1^2 + 3^2 + 5^2 + \dots + (2n - 1)^2$

Απόδειξη.

i)

$$\begin{aligned} \sum_{k=1}^n (2k - 1) &= 1 + 3 + \dots + (2n - 1) \\ &= 1 + 2 + 3 + \dots + 2n - 2(1 + \dots + n) \\ &= \frac{2n(2n + 1)}{2} - 2 \cdot \frac{n(n + 1)}{2} \\ &= 2n^2 + n - n^2 - n = n^2 \end{aligned}$$

ii)

$$\begin{aligned} \sum_{k=1}^n (2k - 1)^2 &= 1^2 + 3^2 + \dots + (2n - 1)^2 = \\ &= 1^2 + 2^2 + 3^2 + \dots + (2n)^2 - [2^2 + 4^2 + 6^2 + \dots + (2n)^2] \\ &= \frac{2n(2n + 1)(4n + 1)}{6} - 4[1^2 + 2^2 + 3^2 + \dots + n^2] \\ &= \frac{2n(2n + 1)(4n + 1)}{6} - 4 \cdot \frac{n(n + 1)(2n + 1)}{6} \\ &= \frac{2n(2n + 1)[(4n + 1) - 2(n + 1)]}{6} \\ &= \frac{n(2n + 1)(2n - 1)}{3} \end{aligned}$$

10. (Θέμα: 2018) Να αποδείξετε ότι $\sum_{n=2}^{N-2} \frac{1}{(n+1)(n+2)} = \frac{1}{3} - \frac{1}{N}$

Απόδειξη.

$$a_n = \frac{1}{(n+1)(n+2)} = \frac{A}{n+1} + \frac{B}{n+2} = \frac{A(n+2)+B(n+1)}{(n+1)(n+2)}$$

Άρα $A(n + 2) = B(n + 1) = 1$, $\forall n \in \mathbb{N}$

Δηλ. $(A + B)n + 2A + B = 1$, $\forall n \in \mathbb{N}$, οπότε πρέπει:

$$\left. \begin{aligned} A + B &= 0 \\ 2A + B &= 1 \end{aligned} \right\} \Leftrightarrow \begin{aligned} A &= 1 \\ B &= -1 \end{aligned}$$

$$\text{Οπότε } a_n = \frac{1}{(n+1)(n+2)} = \frac{1}{n+1} - \frac{1}{n+2}$$

Άρα

$$\begin{aligned} \sum_{n=2}^{N-2} \frac{1}{(n+1)(n+2)} &= \sum_{n=2}^{N-2} \left(\frac{1}{n+1} - \frac{1}{n+2} \right) = \\ &= \frac{1}{2+1} - \frac{1}{2+2} + \frac{1}{3+1} - \frac{1}{3+2} + \dots + \frac{1}{N-2+1} - \frac{1}{N-2+2} \\ &= \frac{1}{3} - \frac{1}{N} \end{aligned}$$

11. Να αποδείξετε ότι $n^5 - n$ είναι πολλαπλάσιο του 5, $\forall n \in \mathbb{N}$.

Απόδειξη. Για $n = 1$, έχω: $1 - 1 = 0$, είναι πολ/σιο του 5, γιατί $0 = 0 \cdot 5$.

Έστω ότι ισχύει για n , δηλ. $n^2 - n$ είναι πολ/σιο του 5 $\Leftrightarrow n^2 - n = 5k$, $k \in \mathbb{Z}$ (3).

Θ.δ.ο. ισχύει και για $(n+1)$. Πράγματι:

$$\begin{aligned} (n + 1)^5 - (n + 1) &= n^5 + 5n^4 + 10n^3 + 10n^2 + 5n + 1 - n + 1 \\ &= n^5 - n + 5(n^4 + 2n^3 + 2n^2 + n) \\ &\stackrel{(3)}{=} 5k + 5(n^4 + 2n^3 + 2n^2 + n) \\ &= 5(k + n^4 + 2n^3 + 2n^2 + n) \end{aligned}$$

12. Να αποδείξετε ότι $n! > 2^n$, $\forall n \geq 4$

Απόδειξη.

Για $n = 4$, έχω: $4! = 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 = 24 > 16 = 2^4$

Έστω ότι ισχύει για n , δηλ. $n! > 2^n$.

Θ.δ.ο. ισχύει και για $n + 1$. Πράγματι:

$$(n + 1)! = 1 \cdot 2 \cdot \dots \cdot n \cdot (n + 1) = n!(n + 1) > 2^n(n + 1) \geq 2^n \cdot 2 = 2^{n+1}$$

13. Έστω $a \in \mathbb{R}$ και $n \in \mathbb{N}$. Να δείξετε με τη βοήθεια της μαθηματικής επαγωγής της παρακάτω ανισότητα.

i) Αν $0 < a < \frac{1}{n}$ τότε $(1 + a)^n < \frac{1}{1 - na}$

ii) Αν $0 \leq a \leq 1$ τότε $1 - na \leq (1 - a)^n \leq \frac{1}{1 + na}$

Απόδειξη.

i) Για $n = 1$, έχω: $1 + a < \frac{1}{1 - a} \Leftrightarrow (1 + a)(1 - a) < 1 \Leftrightarrow 1 - a^2 < 1 \Leftrightarrow a^2 > 0$, ισχύει για $0 < a < 1$.

Έστω ισχύει για n , δηλ. $(1 + a)^n < \frac{1}{1 - na}$, για $0 < a < \frac{1}{n}$.

Θ.δ.ο. ισχύει για $n + 1$. Πράγματι:

$$\begin{aligned} (1 + a)^{n+1} &= (1 + a)(1 + a)^n < (1 + a) \cdot \frac{1}{1 - na} \\ &= \frac{(1 + a)(1 - a)}{(1 - na)(1 - a)} = \frac{1 - a^2}{(1 - na)(1 - a)} \\ &= \frac{1 - a^2}{1 - na - a + na^2} = \frac{1 - a^2}{1 - a(n + 1) + na^2} \\ &< \frac{1 - a^2}{1 - a(n + 1)} < \frac{1}{1 - a(n + 1)} \end{aligned}$$

ii) Αποδεικνύουμε πρώτα ότι $(1 - a)^n \leq \frac{1}{1 + na}$, αν $0 \leq a \leq 1$.

Για $n = 1$, έχω: $1 - a \leq \frac{1}{1 + a} \Leftrightarrow (1 - a)(1 + a) \leq 1 \Leftrightarrow 1 - a^2 \leq 1 \Leftrightarrow a^2 \geq 0$, ισχύει για $0 \leq a \leq 1$.

Έστω ότι ισχύει για n , δηλ. $(1 - a)^n \leq \frac{1}{1 + na}$, αν $0 \leq a \leq 1$.

Θ.δ.ο. ισχύει για $n + 1$. Πράγματι:

$$\begin{aligned} (1 - a)^{n+1} &= (1 - a)^n(1 - a) \\ &\leq \frac{1}{1 + na} \cdot (1 - a) \\ &= \frac{(1 - a)(1 + a)}{(1 + na)(1 + a)} \\ &= \frac{1 - a^2}{1 + (n + 1)a + na^2} \\ &< \frac{1 - a^2}{1 + (n + 1)a} \\ &< \frac{1}{1 + (n + 1)a} \end{aligned}$$

Αποδεικνύουμε, τώρα, ότι $1 - na \leq (1 - a)^n$, αν $0 \leq a \leq 1$.

Για $n = 1$, έχω: $1 - a \leq 1 - a$, ισχύει.

Έστω ότι ισχύει για n , δηλ. $1 - na \leq (1 - a)^n$.

Θ.δ.ο. ισχύει και για $n + 1$. Πράγματι:

$$\begin{aligned}(1 - a)^{n+1} &= (1 - a)^n \cdot (1 - a) \\ &\geq (1 - na)(1 - a) \\ &= 1 - a - na + na^2 \\ &= 1 - (n + 1)a + na^2 \\ &\geq 1 - (n + 1)a\end{aligned}$$

14. Αν $a > 0$ τότε να αποδείξετε ότι $(1 + a)^n \geq 1 + na + \frac{n(n-1)a^2}{2}$, $\forall n \in \mathbb{N}$

Απόδειξη.

Για $n = 1$, έχω: $1 + a \geq 1 + a$, ισχύει.

Έστω ότι ισχύει για n , δηλ. $(1 + a)^n \geq 1 + na + \frac{n(n-1)a^2}{2}$.

Θ.δ.ο. ισχύει και για $n + 1$. Πράγματι:

$$\begin{aligned}(1 + a)^{n+1} &= (1 + a)^n \cdot (1 + a) \geq (1 + na + \frac{n(n-1)a^2}{2})(1 + a) \\ &= 1 + na + \frac{n(n-1)a^2}{2} + a + na^2 + \frac{n(n-1)a^3}{2} \\ &= 1 + (n + 1)a + \frac{n^2 - n + 2n}{2}a^2 + \frac{n(n-1)}{2}a^3 \\ &\stackrel{a > 0}{>} 1 + (n + 1)a + \frac{n(n+1)}{2}a^2\end{aligned}$$

15. Να δείξετε ότι οι παρακάτω αριθμοί είναι άρρητοι.

i) $\sqrt{3}$ και $\sqrt{5}$

ii) $\sqrt[3]{2}$ και $\sqrt[3]{3}$

iii) $\sqrt{2} + \sqrt{3}$ και $\sqrt{2} + \sqrt{6}$

Απόδειξη.

i) Έστω $\sqrt{2} + \sqrt{6}$ ρητός. Άρα $(\sqrt{2} + \sqrt{6})^2 = 2 + 2\sqrt{12} + 6 = 8 + 4\sqrt{3}$ ρητός, που σημαίνει ότι $\sqrt{3}$ είναι ρητός (θυμάμαι ότι ρητός + άρρητος = άρρητος). Άτοπο, γιατί $\sqrt{3}$ άρρητος.